

Prikaz rada centara za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV

Odjel za promicanje odgovornog spolnog ponašanja sa savjetovaništem Služba za promicanje zdravlja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

Zagreb, 05. svibanj 2016.

Centri za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV – CST (HIV savjetovaništa)

U okviru preventivnog programa Ministarstva zdravlja RH „Rad centara za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV“ u Hrvatskoj djeluje 10 centara za anonimno i besplatno HIV savjetovanje i testiranje (CST, HIV savjetovaništa) u osam gradova u Hrvatskoj (Zagrebu, Puli, Rijeci, Splitu, Zadru, Osijeku, Slavonskom Brodu, Dubrovniku). U centrima se korisnicima pružaju usluge savjetovanja i testiranja na HIV (u nekim savjetovaništima i usluga testiranja na hepatitis B, hepatitis C i sifilis) te savjetovanja o spolno prenosivim bolestima (SPB). Centri/savjetovaništa su se osnivala u razdoblju od 2003. do 2006. godine u HZJZ-u, županijskim zavodima za javno zdravstvo, zatvorskome sustavu (Zatvorska bolnica u Zagrebu) te Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“. Savjetovanište za HIV (danas savjetovanište za HIV/spolno zdravlje) djeluje u HZJZ-u od početka studenog 2004. godine.

Rad centara temelji se na preventivnim aktivnostima koje kroz savjetovanišni rad i testiranje imaju za cilj smanjenje obolijevanja i širenja HIV-infekcije i ostalih SPB i promicanje odgovornog spolnog ponašanja te doprinosi smanjenju stigme i diskriminacije povezane s HIV-om i SPB. CST kao mjesta primarne i sekundarne prevencije HIV infekcije važan su dio javnozdravstvene zaštite (edukacija o odgovornom spolnom ponašanju, individualni plan redukcije rizika, testiranje na HIV i SPB radi ranog otkrivanja zaraze, pomoć pri upućivanju na liječenje i podršku, dijeljenje edukativno-informativnih materijala i kondoma) i jedan od ciljeva Nacionalnog programa za prevenciju HIV/AIDS-a. Dobrovoljno HIV testiranje uz savjetovanje omogućava rano otkrivanje HIV infekcije i uspješnije liječenje, čime se poboljšava prognoza i kvaliteta života oboljelih te sprečava nehotično širenje infekcije na druge.

Ciljevi rada mreže CST/HIV Savjetovaništa su:

- primarna prevencija HIV infekcije i drugih SPB (povećanje znanja i informiranosti javnosti i skupina pod povećanim rizikom)
- sekundarna prevencija HIV infekcije i drugih SPB (rano otkrivanje i liječenje zaraze, smanjenje širenja infekcije)
- doprinos unaprjeđenju zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja
- promicanje zdravih stilova života

HIV savjetovaništa u HZJZ-u, zavodima za javno zdravstvo, zatvorskome sustavu i Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ (podaci tek od 2008. godine) su od osnutka 2003. do kraja 2015. godine pružila ukupno 53.017 individualnih savjetovanja za 29.402 korisnika, a 28.811 osoba je testirano na

HIV. U 292 osobe je otkrila HIV infekcija te su upućene na daljnju medicinsku skrb u Kliniku za infektivne bolesti.

Tijekom 2015. godine u savjetovalištima je pruženo 4.943 individualnih savjetovanja za 2.804 korisnika, a 2.821 osoba se testirale na HIV. Utvrđeno je 37 pozitivnih nalaza. (Tablica 1.)

Tablica 1. Broj korisnika, savjetovanja (pred testnih i post testnih), testiranja na HIV i pozitivnih nalaza u Centrima za dobrovoljno, anonimno i besplatno testiranje na HIV u razdoblju 2003- 2015. godine u HZJZ-u*, zavodima za javno zdravstvo, zatvorskom sustavu i Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ **

	2003-2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	Ukupno
Broj pruženih savjetovanja	21907	5472	5155	5446	5128	4966	4943	53017
Savjetovano korisnika	12109	2936	2735	3006	2883	2929	2804	29402
Testirano korisnika	11776	2866	2630	3043	2799	2876	2821	28811
Broj pozitivnih nalaza	84	35	25	37	33	41	37	292

* Podaci od 2013. godine za CST u HZJZ-u uključuju broj reaktivnih (preliminarno pozitivnih nalaza) koji radi samo probirna (ELISA) testiranje, ne šalje više u Kliniku za infektivne bolesti na potvrdni test

**podaci od 2008. godine

Savjetovalište za HIV/spolno zdravlje u HZJZ -u

U savjetovalištu HZJZ je od 2004 -2015. godine obavljeno ukupno 9.770 individualnih savjetovanja za 5.198 korisnika, a njih 5.059 se testiralo na HIV. Kod 51 osoba otkrila se HIV infekcija.

U 2015. godini obavljeno je ukupno 446 individualnih savjetovanja za 229 korisnika, a njih 222 se testiralo na HIV. Kod 3 osobe otkrila se HIV infekcija, te su upućene na daljnju medicinsku skrb u Kliniku za infektivne bolesti.

Savjetovanje i testiranje na HIV u zajednici

Testiranja u zajednici za skupine pod povećanim rizikom za HIV infekciju, provode CST u suradnji s lokalnim udrugama u Rijeci, Zadru, Splitu i Zagrebu. (Tablica 2.) Podaci ne uključuju broj anonimnih testiranja na HIV iz privatnih poliklinika/ordinacija (9) koje također pružaju uslugu anonimnog testiranja na HIV brzim oralnim testovima na HIV.

Tablica 2. Broj korisnika, broj testiranja i broj reaktivnih testova na HIV u 2014. i 2015. godini u suradnji s udrugama u Zagrebu (LGBT centar- Iskorak i HUHIV- CheckPoint), Rijeci (HEPATOS Rijeka) i Splitu (Help)

	CheckPoint Zagreb HUHIV u suradnji s Klinikom za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ ¹		LGBT Centar Zagreb Iskorak u suradnji s HZJZ-om ²	
	2014.	2015.	2014.	2015.
Broj korisnika/savjetovanja	1461	1338	482	743
Broj testiranih na HIV (brzim testovima)	1339	998	482	743
Broj reaktivnih testova	9	9	9	18

¹ Djeluje od svibnja 2013. godine. Testiranje se provodi brzim oralnim testovima na HIV iz uzorka oralne tekućine. Provodi se i testiranje brzim oralnim testovima na hepatitis C.

² Djeluje od listopada 2013. godine. Testiranje se provodi brzim testovima na HIV iz uzorka kapilarne krvi iz jagodice prsta.

	HEPATOS Rijeka u suradnji s NZZJZ Primorsko goranske županije ³		Help Split* u suradnji s NZZJZ Splitsko- dalmatinske županije ³	
	2014.	2015.	2014.	2015.
Broj korisnika/savjetovanja	180	250	71	62
Broj testiranih na HIV	180	242	179	175

³ Testiranje se provodi laboratorijskim testovima (ELISA), iznimno i prigodno se koriste brzi testovi na HIV

*Razlika u broju korisnika i broju testiranja je u tome što svaka osoba koja je i.v. korisnik ili seksualna radnica se retestita, tj. dolazi svaka 3 mjeseca na ponovno testiranje i oni se više ne zavode kao novi korisnik svaki put kad osoba ponovno dođe

Testiranje u zajednici – LGBT centar Zagreb Iskorak

Od 22. studenog 2012. do 30. siječnja 2013. HZJZ je u suradnji s udrugom Iskorak proveo pilot program pružanja usluge testiranja na HIV brzim testovima u zajednici gdje je testirano ukupno 52 korisnika, a kod 2 osobe otkrio se reaktivan nalaz testa.

U listopadu 2013. godine započelo je kontinuirano pružanje ove usluge u LGBT centru u Zagrebu 2x tjedno. Ukupno je od 2013. do 2015. godine kroz testiranje u zajednici uslugu individualnog savjetovanja i testiranja na HIV brzim testovima obavilo 1.271 korisnik, a kod 28 osoba otkrio se reaktivan nalaz testa. Sve osobe kojima je utvrđen reaktivan nalaz testa upućene su u odgovarajuću zdravstvenu skrb u Klinikum za infektivne bolesti.

Više o dobrovoljnom savjetovanju i testiranju na HIV i mreži CST u Hrvatskoj možete pročitati na stranicama www.hzjz.hr i www.javno-zdravlje.hr te u priručniku o HIV savjetovanju i testiranju <http://hzjz.hr/wp-content/uploads/2013/11/Centri-za-HIV-testiranje-i-savjetovanje-u-RH.pdf>